

Pressmeddelande

2012-05-08

Musselodling mot övergödning i Östersjön – en miljöåtgärd som kräver vidare utveckling

I september 2009 startade projektet "Miljömusslor", under ledning av Odd Lindahl vid Kungliga Vetenskapsakademien och med finansiering av BalticSea2020. Syftet med projektet var att utveckla musselodling till en kostnadseffektiv miljöåtgärd för att förbättra vattenkvaliteten vid kusten i Östersjön. Men resultaten visar att musselodling i Östersjön är förenat med höga kostnader och tekniska svårigheter som ännu inte är lösta.

Blåmusslor är effektiva vattenfiltrerare och musselodlingar kan lokalt bidra till ett klarare vatten. När musslorna skördas plockas gödande näringsämnen ur havet, som efter bearbetning kan användas i foder. Målsättningen med projektet "Miljömusslor" var att undersöka om musselodling kan vara en kostnadseffektiv åtgärd för att minska halterna kväve och fosfor i Östersjöns kustvatten.

"Vi ville undersöka om musselodling kunde vara en kostnadseffektiv åtgärd för att skynda på förbättringen av kustvattnets vattenkvalitet, och beviljade ett anslag på 6 miljoner kronor till projektet. Men förutsättningarna i Östersjön visade sig vara komplicerade och därför var projektets målsättningar svåra att uppnå", säger Conrad Stralka, verksamhetschef på BalticSea2020.

Under projektperioden 2009 till 2012 upprättades två fullskaliga musselanläggningar, en i Hagby Hamn i södra Kalmarsund och en i Hållsviken söder om Trosa. Projektet skulle mäta tillväxten av musslorna i odlingarna och uppskatta det möjliga upptaget av näringsämnen ur Östersjön. Odlingsteknik och skördeutrustning från västkusten skulle anpassas till Östersjöns musslor som är mindre och ömtåligare - och metoder utvecklas för återanvändning av näringen i musslorna på land, exempelvis i form av hönsfoder.

Projektets målsättningar kunde inte uppnås

Men kalla vintrar med tjock is och kraftig isdrift under projektperioden (2009-2012) störde tillväxten av musslor och förstörde odlingarna. Mängden musslor i odlingarna räckte därmed inte till för säkra jämförelser i tillväxt för olika typer av nät och inte heller till teknikutveckling för musselmjölproduktion av Östersjömusslor. Då det inte fanns tillräckligt med musslor att skörda, blev den planerade utvecklingen av en prototyp för skördemaskin inte heller aktuell.

Under projektets gång har ändå flera viktiga erfarenheter framkommit. Bland annat att odlingstekniken idag är kostsam och kräver vidareutveckling och anpassning till tjock is och isdrift för att fungera i Östersjön. Underhåll och skörd av storskaliga odlingar kräver dessutom stora och speciellt utrustade arbetsbåtar.

Settlingen och tillväxten av musslor i Östersjön är osäker och oförutsägbar - i projektet settlade musslorna bra på odlingarna, men tillväxten varierade och vid ett tillfälle lossnade en stor mängd musslor. Förutom variationen i mängden musslor syntes att havstulpaner, istället för musslor, ibland kan bli dominerande. Projektet kunde inte förklara olikheter i tillväxt, varför musslorna lossnade eller varför havstulpaner

BalticSea2020

konkurrerade ut musslorna på vissa lokaler. En analys av andra musselodlingsprojekt i bland annat St Annas skärgård visade att musselmassan var riktigt bra på vissa lokaler efter två år, medan andra hade lite musslor eller till och med inga alls. Det krävs vidare undersökningar för att fastställa varför vissa lokaler fungerar bra för musselodling och andra inte.

BalticSea2020 konkluderar att musselodlingar är en av många åtgärder som kan hjälpa våra hav, men att utmaningarna i Östersjön är många. Att musslor har potential att rena vatten från kväve och fosfor är belagt, men med dagens teknologi och kunskap är musselodling ett finansiellt riskprojekt och inte en kostnadseffektiv miljöåtgärd för Östersjön.

För att läsa rapporten i sin helhet, "Mussel Farming as an Environmental Measure in the Baltic" av Odd Lindahl, klicka här (kommer att länkas).

För mer information, vänligen kontakta:

Odd Lindahl, projektledare Kungliga Vetenskapsakademien
odd.lindahl@kva.se

Lotta Samuelson, BalticSea2020
lotta.samuelson@balticsea2020.org